

شیوه نامه اجرایی بررسی و برخورد با تخلفات پژوهشی اعضای هیئت علمی و دانشجویان

دانشگاه هنر اسلامی تبریز

(مصوب جلسه ۴۳۷ شورای پژوهش مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۴ و جلسه مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۵ هیئت رئیسه دانشگاه)

مقدمه

در دنیای علم و پژوهش، رعایت اخلاق و استانداردهای حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار است. تخلفات پژوهشی، مانند تقلب، سرقت ادبی و داده‌سازی، نه تنها اعتبار علمی را خدشه‌دار می‌کنند، بلکه می‌توانند آسیب به جامعه علمی و عمومی را منجر شوند. به همین دلیل، ضرورت شناسایی، بررسی و برخورد با تخلفات پژوهشی امری حائز اهمیت است و دانشگاه به عنوان رکن اساسی یک جامعه علمی، پیشگام این حوزه خواهد بود. بر این اساس این شیوه‌نامه بر پایه "آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی" و "دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی" ابلاغی وزارت عتف، به منظور ایجاد یک محیط پژوهشی سالم و شفاف و حفظ اعتبار پژوهشی دانشگاه هنر اسلامی تبریز تدوین شده است و هدف آن تضمین رعایت اصول اخلاقی در تمامی مراحل پژوهش می‌باشد.

ماده ۱. تعاریف:

تخلف پژوهشی: هرگونه سوءاستفاده از تولیدات علمی و ارائه اطلاعات نادرست که در قالب مصادیق تخلفات پژوهشی در این شیوه نامه ذکر شده باشد و یا به تشخیص کارگروه، در زمره این مصادیق قرار گیرد.

کارگروه: منظور، کارگروه اخلاق در پژوهش دایر شده در دانشگاه است که وظیفه بررسی، نظارت و اجرای مفاد این دستورالعمل را دارا می‌باشند.

ماده ۲. اهداف

تعیین معیارهای اخلاقی: ایجاد و تبیین استانداردهای اخلاقی برای پژوهشگران شامل اعضای هیئت علمی و دانشجویان.

شناسایی تخلفات: ارائه راهکارهایی برای شناسایی و گزارش تخلفات پژوهشی.

بررسی و رسیدگی: تدوین فرآیندهای شفاف برای بررسی تخلفات، اعمال عواقب و تدابیر مناسب برای جلوگیری از تکرار تخلفات.

آموزش و آگاهی‌بخشی: افزایش آگاهی پژوهشگران و دانشجویان درباره اهمیت اخلاق پژوهشی و عواقب تخلفات.

حفظ اعتبار علمی: حفاظت از اعتبار و شهرت دانشگاه و اعضای آن در جامعه علمی.

ترویج فرهنگ پژوهش سالم: ایجاد یک فرهنگ پژوهشی که بر پایه صداقت و شفافیت استوار باشد.

ماده ۳. اعضای کارگروه اخلاق در پژوهشی

۱. رئیس دانشگاه (رئیس)

۲. معاون پژوهشی، کارآفرینی و فناوری دانشگاه (دبیر)

۳. معاون آموزشی دانشگاه

۴. سه نفر عضو هیئت علمی صاحب‌نظر در امور پژوهشی با معرفی معاون پژوهشی، کارآفرینی و فناوری دانشگاه و حکم رئیس دانشگاه

۵. یک نفر به عنوان نماینده جامعه علمی به انتخاب مجمع انجمن‌های علمی و حکم رئیس دانشگاه

۶. یک نفر صاحب‌نظر اخلاق در پژوهش به انتخاب و حکم رئیس دانشگاه

۷. یک نفر عضو هیئت علمی رشته حقوق به انتخاب و حکم رئیس دانشگاه

تبصره: اعضای ردیف‌های ۴ تا ۷، به مدت ۲ سال انتخاب شده و انتخاب مجدد آنها برای یک دوره دیگر، مجاز است.

تبصره: انتخاب اعضای ردیف‌های ۴، ۶ و ۷، از خارج از موسسه مجاز است.

تبصره: حداقل ۲ عضو از اعضای کارگروه، از خارج از دانشگاه انتخاب می‌شوند.

ماده ۴. وظایف کارگروه

۱. بررسی و آسیب شناسی علل و زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی و اعمال تدابیر پیشگیرانه در سطح مؤسسه و ارجاع موضوع به واحدهای ذی ربط

۲. پیشنهاد اصلاح مقررات و رویه‌های موجود به کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش در راستای کاهش زمینه‌های بروز تخلفات پژوهشی

۳. ترویج اخلاق پژوهش و درستکاری علمی در سطح مؤسسه

۴. برنامه ریزی برای افزایش سطح آگاهی اعضای هیئت علمی دانشجویان و کارکنان مؤسسه از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها، نشست‌های علمی و مانند آن

۵. جلب مشارکت اعضای هیئت علمی مؤسسه و گروه‌های آموزشی در جهت ارتقای کیفیت اخلاق در پژوهش

۶. اطلاع رسانی در خصوص استانداردهای مصوب اخلاق پژوهش، مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق پژوهش و سایر موارد مشابه که توسط مراجع ذی ربط اعلام می‌شود

۷. بررسی کارشناسی گزارش‌های ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی و مصادیق تخلفات پژوهشی مندرج در این شیوه نامه

۸. اجرای مصوبات کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش و ارائه گزارش عملکرد به کارگروه وزارت متبوع

۹. بررسی و تصویب پروپوزال پژوهش‌هایی که مطابق قوانین و مقررات، شروع مراحل انجام آنها منوط به اخذ تأییدیه از کارگروه اخلاق در پژوهش مؤسسه است.

ماده ۵. نحوه تشکیل جلسات کارگروه مؤسسه

۱. جلسات با حضور حداقل ۷ نفر از کل اعضاء کارگروه تشکیل میشود؛

۲. حضور رئیس یا دبیر کارگروه برای رسمیت جلسات الزامی است؛

۳. تصمیمات با رأی موافق ۵ نفر از اعضای حاضر اتخاذ میشود؛

۴. عضو کارگروه برای حضور در جلسه نمیتواند نماینده معرفی کند؛

۵. در صورت غیبت هر عضو حقیقی در سه جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب، عضویت وی لغو می‌شود و رئیس مؤسسه موظف است ظرف مدت یکماه جایگزین وی را منصوب کند؛

تبصره: شورای پژوهشی دانشگاه مکلف است نماینده جامعه علمی را قبل از انقضاء مدت یک ماهه، به مؤسسه معرفی کند.

۶. جلسات کارگروه جهت انجام وظایف مندرج در ماده ۴ آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، و ماده ۵ دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی، بر اساس تقویم زمانی تنظیم شده از سوی دبیر کارگروه تشکیل میشود؛ تبصره: به منظور رسیدگی به پرونده های موضوع ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، رئیس یا دبیر کارگروه موظف است در اسرع وقت و به صورت عادی یا فوق العاده جلسه کارگروه را تشکیل دهد؛

۷. صورتجلسه کارگروه به امضاء اعضای حاضر در جلسه می‌رسد. تاریخ تشکیل جلسه نام و نام خانوادگی اعضاء حاضر و غایب با ذکر خلاصه ای از مذاکرات جلسه و تصمیم نهایی در صورتجلسه قید میشود؛

۸. صورتجلسات کارگروه باید تا ده سال در دبیرخانه کارگروه نگهداری شود؛

۹. اعضای کارگروه مکلفند از افشای اطلاعات مربوط به پرونده های رسیدگی به تخلفات پژوهشی جز در موارد قانونی خودداری کنند.

۱۰. در صورت وجود تعارض منافع در بررسی پرونده ها و شکایات مربوط به تخلفات پژوهشی عضو مربوطه مکلف به اظهار بوده و حق حضور در جلسه و شرکت در رأی گیری در پرونده مطروحه را ندارد؛

تبصره: زمینه های وجود تعارض منافع شامل موارد زیر است:

- الف: داشتن مقاله و یا پروژه تحقیقاتی مشترک در ۵ سال اخیر با یکی از طرفین دعوا
- ب: موارد تعارض منافع بر اساس ماده ۹۱ قانون آئین دادرسی دادگاههای انقلاب و عمومی در امور مدنی:
 ۱. قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه
 ۲. اعضای هیات رسیدگی قیام یا مخدوم یکی از طرفین دعوا باشد و یا یکی از طرفین دعوا مباشر، مسئول و یا متکفل امور عضو هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی و یا همسر وی باشد.
 ۳. عضو هیات یا همسر و یا فرزندان او وارث یکی از اصحاب دعوا باشد
 ۴. عضو هیات سابقا در همین موضوع دعوا به هر شکل اظهار نظر کرده باشد.
 ۵. عضو هیات یا همسر و یا فرزندان او با یکی از طرفین دعوا، همسر و یا فرزند او دعوای مطرح داشته باشد و یا از صدور رأی قطعی کمتر از ۲ سال گذشته باشد.
 ۶. عضو هیات و یا همسر و یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطرح باشد.

ماده ۶. روند بررسی تخلفات پژوهشی در کارگروه

۱. دبیرخانه کارگروه مکلف است کلیه گزارش ها و شکایات مربوط به تخلفات پژوهشی را دریافت کرده و پس از ثبت آنها، رسیدارائه دهد.

تبصره: کلیه گزارشها و شکایات باید به صورت مکتوب و با امضای گزارش دهنده یا شاکی با هویت مشخص به همراه مستندات مربوطه ارائه شود.

تبصره: در صورتیکه پرونده ارتکاب تخلف پژوهشی مربوط به چند نفر از موسسات مختلف باشد دبیر کارگروه دریافت کننده گزارش یا شکایت مکلف است نسخه ای از تصویر گزارش یا شکایت مربوطه را ظرف مدت یک هفته به مؤسسه متبوع فرد در مظان ارتکاب تخلف به منظور رسیدگی مطابق این دستور العمل ارسال نماید.

۲. دبیر کارگروه موظف است پس از بررسی و تحقیقات مقدماتی و در صورت لزوم با استفاده از مشابیهت یابی و نظایر آن گزارش پرونده را جهت رسیدگی در جلسه کارگروه مطرح کند.

۳. کارگروه های اخلاق در پژوهش ضمن بررسی پرونده و در صورت لزوم ارجاع امر به کارشناس متخصص مکلفند در صورت وجود دلائل قرائن و شواهد کافی مبنی بر ارتکاب تخلف موضوع اتهام را با رعایت حریم خصوصی به شرح زیر به اطلاع فرد در مظان اتهام برسانند:

الف- در خصوص اعضای هیئت علمی و کارکنان مؤسسه از طریق اتوماسیون اداری

ب- در خصوص دانشجویان مؤسسه مطابق ضوابط دعوت از دانشجو مندرج در دستورالعمل و شیوه نامه های اجرایی و آیین نامه انضباطی دانشجویان

پ- در خصوص دانشجویان اعضای هیئت علمی و کارکنان سایر مؤسسات از طریق دبیرخانه مرکزی مؤسسه مربوطه طبق ضوابط مندرج در بندهای الف و ب

ت- در خصوص تخلفات مربوط به دوره دانشجویی دانش آموختگان حسب نظر کارگروه

تبصره: در صورت درخواست فرد در مظان اتهام، تصویری از گزارش رسیده یا شکایت ثبت شده به انضمام نظریه کارشناس پرونده در اختیار وی قرار خواهد گرفت.

تبصره: کارشناس متخصص موضوع ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی، متناسب با موضوع تخلف پژوهشی توسط کارگروه تعیین میشود.

تبصره: در صورتی که اعضای هیئت علمی به عنوان کارشناس موضوع ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی تعیین شوند گزارش کارشناسی آنان به منزله دآوری آثار پژوهشی محسوب می شود و دبیر کارگروه به منظور برخورداری از مزایای قانونی آن، گواهی دآوری مربوطه را صادر می کند.

۴. فرد در مظان اتهام موظف است ظرف مدت بیست روز از تاریخ اطلاع رسانی موضوع بند ۳ این ماده، دفاعیات خود را بصورت مکتوب به کارگروه ارائه دهد؛ در غیر این صورت کارگروه موظف به رسیدگی است.

تبصره: در صورت درخواست فرد در مظان اتهام ظرف مهلت فوق الذکر، کارگروه مکلف است دفاعیات شفاهی وی را استماع کند.

۵. در صورتی که با توجه به دفاعیات فرد در مظان اتهام تخلف یا به هر دلیل دیگر به تشخیص کارگروه پرونده واجد نقایص یا ابهاماتی باشد، کارگروه نسبت به رفع آنها اقدام خواهد کرد.

۶. کارگروه مکلف است حداکثر ظرف مدت سه ماه، پرونده های واصله را بررسی کرده و تعیین تکلیف کند.

۷. دبیر کارگروه مکلف است ظرف یک هفته پس از تنظیم صورتجلسه نهایی، نظر کارگروه را به همراه پرونده به مراجع پیش بینی شده در تبصره ۶ ماده واحده قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی ارسال کند.

تبصره: در صورت درخواست ذی نفع، تصویر گزارش کارگروه در اختیار وی قرار خواهد گرفت.

تبصره: اظهار نظر ارائه شده، باید با ذکر و درج نوع تخلف، مدارک و مستندات، دفاعیات مدعی و متخلف، نتیجه بررسی و اظهار نظر کارشناسی کارگروه و همچنین پیشنهاد جریمه باشد.

تبصره: نظر کارگروه برای مراجع تصمیم گیری و صدور حکم، جنبه مشورتی دارد.

۸. در صورت عدم تعریف هر یک از هیئت‌های انتظامی اعضای هیئت علمی رسیدگی به تخلفات اداری و کمیته انضباطی دانشجویان در ساختار سازمانی دانشگاه، کارگروه مکلف است در صورت دریافت شکایت یا گزارش ارتکاب تخلفات پژوهشی پس از بررسی‌های لازم مطابق مفاد این دستورالعمل، گزارش ارتکاب تخلفات پژوهشی موضوع ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی را به مراجع ذیصلاح ارجاع دهد.

ماده ۷. تصمیم‌گیری و صدور حکم

هیئت‌های انتظامی رسیدگی به تخلفات اعضای هیئت علمی و کمیته انضباطی دانشجویان بر اساس آیین‌نامه‌های انضباطی مربوطه نسبت به صدور حکم اقدام می‌نمایند.

ماده ۸. رسیدگی به تخلفات پژوهشی اعضای کارگروه مؤسسه

به تخلفات پژوهشی اعضای کارگروه دانشگاه، به تشخیص کارگروه وزارتی، در کارگروه اخلاق پژوهش یکی از مؤسسات رسیدگی شده و پیشنهادات کارگروه به مراجع پیش بینی شده در تبصره ۶ ماده واحده قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی ارسال می‌شود.

ماده ۹. منابع مالی امکانات و نیروی انسانی

منابع مالی، امکانات و نیروی انسانی کارگروه از محل اعتبارات دانشگاه تأمین خواهد شد.

ماده ۱۰. نظارت بر حسن اجرا

نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش است.

ماده ۱۱. مصادیق تخلفات پژوهشی

مصادیق تخلفات پژوهشی بر اساس "دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی" ابلاغی ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ شامل سوء رفتارهای پژوهشی، عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان، عدم رعایت حقوقی آزمودنی‌ها، جعل داده‌ها، تحریف داده‌ها، سرقت علمی، اجاره ی علمی، عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام شده، انتشار مجدد، هم پوشانی اطلاعات، خرید و فروش آثار پژوهشی، جعل هویت خواهد بود که در ادامه به تفصیل بیان شده‌اند.

الف) سوء رفتارهای پژوهشی

۱. عدم داشتن دانش تخصصی و صلاحیت علمی در موضوع مورد پژوهش
۲. عدم مراعات صداقت در ارائه گزارش کارهای علمی خود برای کسب امتیازات علمی و اداری و ترفیع و ارتقا
۳. جانب داری در فرایند انجام پژوهش با دخالت دادن پیش‌فرض‌ها و تمایلات خود، دیگران یا مؤسسه سفارش‌دهنده پژوهش
۴. عدم ارائه نتایج واقعی پژوهش به دلیل ترس و تأثیر فشارها و جهت‌گیری‌های سوء، پیرامون پژوهشگر

۵. عدم پابندی به عنصر زمان (موعد مقرر) در انتشار نتایج پژوهش (امتناع از انتشار نتایج به دست آمده پژوهش در بازه زمانی معین، به دلیل منافع سودجویانه از روی عمد یا به طور سهوی). فقط به دلایل امنیتی می توان انتشار نتایج پژوهش را به زمان دیگر موکول کرد.

۶. ابهام و عدم دقت در تدوین گزارش پژوهش یا روشن و شفاف نبودن مرز بین دستاوردهای علمی پژوهشگر و یافته های گرفته شده از کار دیگران

۷. بازنویسی گفته های دیگران، بازی با الفاظ، زیاده نویسی، کلی گویی، جزم اندیشی و مصرف گرایی

۸. تعصب، حسادت، کینه و خشم، غرض ورزی عاطفی، توهین و جسارت، تحقیر و استخفاف دیگران، حرمت شکنی، بزرگنمایی خود و موضوع، انفعال در نگره ها و باورها به دلیل دگرباوری، فریب، آزار و اذیت، بهره برداری ناپسند از واژه ها و افراد

۹. استفاده و استناد به منابع مشکوک و فاقد اعتبار علمی (مجله، سایت حامی مقاله و نویسنده مقاله)

۱۰. عدم رعایت منافع ملی در کلیه مراحل انجام پژوهش

۱۱. استفاده خلاف واقعیت از عناوینی مانند دکتر، کارشناس ارشد، استاد، دانشیار، استادیار و... در آثار پژوهشی

۱۲. هرگونه حذف و تغییر در نشانی اصلی نویسنده یا نویسندگان مقالات علمی

۱۳. عدم استفاده از واژه های متناسب با کار انجام شده نظیر ترجمه، تألیف، تصنیف، تحقیق

ب) عدم تعهد و مسئولیت نسبت به ذی نفعان

۱۴. عدم رعایت منافع ذی نفعان در تمام مراحل پژوهش

۱۵. انتساب غیرواقعی پژوهش به افراد فاقد هویت واقعی و فرد یا افرادی که هیچ نقشی در پژوهش ندارند و حذف مؤلف حقیقی (فرد یا افرادی که نقش بسزایی در جنبه های علمی پژوهش داشته اند) از فهرست نویسندگان

- در تمامی کارهای نوشتاری مشارکتی، باید نام کلیه کسانی که در انجام پژوهش، جمع آوری داده ها و نظیر آن مشارکت علمی داشته اند به عنوان مؤلف ذکر شود. در صورت عدم رضایت آنان، یک یا چند مؤلف مجاز به استفاده از داده های آن ها نیستند.

۱۶. عدم رعایت ترتیب درج اسامی بر اساس سهم هریک از نویسندگان در نگارش پژوهش و مشارکت خلاقانه آن ها

۱۷. سوء استفاده از منابع مالی تخصیص داده شده در جهت انجام پژوهش

۱۸. کتمان نتایج خاصی از تحقیق در ازای دریافت وجوهی از متولیان تحقیق یا تهیه گزارش های چندگانه که موجب مخدوش شدن نتایج تحقیق و سردرگمی خوانندگان شود.

۱۹. عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا مؤسسات حمایت کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیرواقعی در این ارتباط

۲۰. عدم اعلان نام مرکزی که پژوهش در آنجا انجام شده

۲۱. تهیه و ارسال مقاله با ذکر نام همکاران و بدون اطلاع قبلی آن ها از محتوای مقاله و محل ارسال آن

ج) عدم رعایت حقوق آزمودنی ها

۲۲. عدم معرفی مناسب پژوهشگر به آزمودنی ها و ارائه اطلاعات نادرست درباره خود به آن ها

۲۳. عدم روشننگری آغازین در خصوص پژوهش (نوع پرسش های پژوهش، درجه حساسیت این پرسش ها و تأثیر احتمالی پژوهش بر آن ها) به آزمودنی ها

۲۴. اجبار آزمودنی ها جهت مشارکت در پژوهش

۲۵. عدم رعایت حریم خصوصی آزمودنی ها

۲۶. استفاده و کاربرد اطلاعات مربوط به آزمودنی ها در شرایط خارج از هدف های پژوهشی و یا برای مقاصد شخصی

۲۷. عدم رعایت رازداری و ناشناخته ماندن آزمودنی‌ها در پژوهش (افشای هویت)

۲۸. افشای عناوین و نتایج فعالیت‌های پژوهشی که جنبه محرمانه دارند.

۲۹. انتشار اسرار و اطلاعات اشخاص یا نهادها، بدون اطلاع و مجوز صاحبان حق

۳۰. عدم رعایت سلامت، ایمنی، ضوابط و استانداردهای لازم جهت حفاظت و آسایش آزمودنی‌ها (انسان، حیوان، گیاه، اشیا، اسناد و مدارک، آثار باستانی و محلی) در حین پژوهش به بهانه پیشرفت علم و منافع جامعه

د) جعل داده‌ها

۳۱. ساخت، ثبت و انتشار داده‌ها یا نتایج یک پژوهش یا محصول علمی به صورتی که تمام یا بخشی از داده‌ها یا نتایج مذکور اصلاً وجود نداشته یا غیرواقعی باشد؛ مانند:

- ارائه نتیجه‌های ساختگی به عنوان نتیجه‌های آزمایش یا خروجی دستگاه‌های اندازه‌گیری یا نرم‌افزار
- جابه‌جا کردن نتیجه‌های یک بررسی با نتیجه‌های بررسی دیگر
- ساختن داده‌های غیرواقعی و یا دادن گزارش غیرواقعی یا ثبت غیرواقعی از آنچه روی نداده است.
- ارائه اطلاعات ساختگی که در واقع هیچ اقدامی برای گردآوری آن‌ها نشده است.
- داده‌سازی و استفاده از داده‌های مشابه جوامع تحقیقاتی دیگر

ه) تحریف داده‌ها

۳۲. دست‌کاری یا حذف عمدی کامل یا بخشی از داده‌ها، مراحل، روش‌ها، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و پژوهش به صورتی که با داده یا یافته‌های واقعی متفاوت باشد؛ مانند:

- ارائه مراحل آزمایشگاهی یا فرایندهای غیرواقعی تحلیل برای رسیدن به نتیجه‌هایی که در مقاله داده شده است.
- دست‌کاری نتیجه‌های به دست آمده از شبیه‌سازی یا آزمایش‌های تجربی
- حذف بخشی از داده‌ها، نتیجه‌های آزمایشگاهی، یا بخشی از تحلیل‌های نظری که ارائه آن‌ها نتیجه‌های به دست آمده را مورد تردید قرار می‌دهد.
- استفاده از نرم‌افزارهای مختلف برای ایجاد تغییرهای غیرواقعی مورد نظر در شکل‌ها یا نمودارها
- دست‌کاری شرایط آزمایشگاه برای رسیدن به نتیجه‌های دلخواه
- خوش‌رنگ‌ولعاب جلوه دادن یا بزرگ‌نمایی امور کوچک با هدف پنهان کردن واقعیات بزرگ‌تر
- دست بردن در داده‌ها، حذف، تعدیل و یا اضافه کردن به داده‌ها به نحوی که آنچه ارائه می‌شود کاری نو بنماید و یا نظریه‌ای خاص با این کار درست جلوه کند.
- دست‌کاری کردن عمدی دستگاه‌ها و روند تحقیق و آزمایش به نحوی که نظریه‌ای خاص درست یا غلط جلوه کند.
- بیان ادعا یا پدیده‌ای که واقعی نباشد.

و) سرقت علمی

۳۳. کپی برداری کامل یا بخشی از یافته‌های پژوهشی یا محصولات علمی بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب اثر، شامل:

- اقتباس نزدیک افکار و الفاظ نویسنده دیگر
- تناظر یک‌به‌یک در بیان اندیشه‌ها و شباهت‌های ساختاری در نوشتار
- انتساب ایده‌ها، نظریات، فرایندها، نتیجه‌ها یا کلمه‌های دیگران به خود، بدون ارجاع مناسب و با نیت ارائه به عنوان کار خویش

- استفاده کردن از نظریات یا کارکرد افراد دیگر و ارائه آن به عنوان کار خود بدون ذکر نام و یا دادن اعتبار به آن‌ها
- استفاده یا تقلید از زبان، فکر و یا اندیشه نویسنده دیگر و ارائه آن به نام خویش

- استفاده از کار شخص دیگر به شکل کلمات، فرآورده‌ها و یا نظریات برای نفع شخصی، بدون ارجاع به کار اولیه
- ترجمه کل یا بخشی از آثار دیگران بدون کسب اجازه از مبادی ذی‌ربط، و معرفی آن به‌عنوان یک پژوهش اصیل علمی
- برداشتن اصل یک مقاله و ثبت آن به نام خود در محل دیگر مانند ترجمه مقاله ISI و چاپ آن در مجلات علمی داخلی
- تبصره: در صورت درج نام عضو هیئت علمی در چنین مقاله‌ای، مسئولیت کامل آن متوجه وی خواهد بود.
- ارائه مقاله چاپ‌شده دیگران در سمینارهای داخل یا خارج کشور
- استفاده کامل یا بخشی از مقالات، پایان‌نامه و کتب چاپ‌شده دیگران بدون ارجاع به نویسندگان مقاله، پایان‌نامه، کتب یا اثر
- کپی‌برداری غیرقانونی از نتایج پایان‌نامه دیگران
- عدم رعایت کلیه موازین اخلاقی مرتبط با منابع و آثار چاپی در هنگام استفاده از منابع و آثار الکترونیکی
- عدم رعایت ارجاع‌دهی طبق سنت‌های ای‌پی‌ای یا شیکاگو و سایر نظام‌های ارجاع‌دهی مرسوم
- کپی‌برداری یا ترجمه مستقیم اغلب شامل استفاده از یک پاراگراف یا بیشتر از منبع اصلی به شکل «کلمه به کلمه» یا «جمله به جمله» (بدون پاورقی) است.
- کپی‌برداری غیرقانونی از نتایج مقالات: استفاده از اصل جمله و آوردن آن در مقاله دیگر، بدون ارجاع به متن اصلی و اجازه کتبی از مالک معنوی آن در صورت استفاده از شکل‌ها، نمودارها، جداول، منحنی، عکس، روش‌های انجام یک فرآیند، پرسش‌نامه تدوین‌شده و هر چیز دیگری که مستقیماً توسط مؤلف حاصل نشده باشد.
- کپی نمودن جملات «کلمه به کلمه» یا مونتاژ نمودن پاراگراف‌ها «جمله به جمله» از منابع گوناگون، علیرغم اشاره به مأخذ آن‌ها در انتهای هر جمله یا پاراگراف
- تبصره: بیان مستقیم از منبع دیگر با ذکر مرجع صرفاً داخل گیومه بلامانع است.
- کپی‌برداری از ساختار یا الگوریتم نوشتاری دیگران، به عبارت دیگر، دنبال کردن الگوی چهارچوب نوشتاری دیگران به همان فرم
- توضیح: منظور از ساختار یا الگوریتم نوشتار، متدولوژی پژوهش در فرمت تئوری یا روش انجام آزمایش تحقیقاتی است. به عبارت دیگر زمانی می‌توان از روش تحقیق تئوری یا آزمایشگاهی دیگران استفاده کرد که به روشنی بیان شود که روش برگرفته از کدام منبع یا مرجع است.
- ز) اجاره علمی**
- ۳۴. منظور این است که پژوهشگری به جای آنکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خودش در فعالیت پژوهشی چندان تلاش نکند، سپس، بعد از تحویل کار، با دخل و تصرف اندکی در پژوهش صورت‌گرفته، آن را به نام خود منتشر نماید.
- ح) عدم رعایت حقوق مالکیت معنوی و مسئولیت پژوهش انجام‌شده**
- ۳۵. چاپ مقاله توسط دانشجو (پس از فارغ‌التحصیلی) به طوری که استاد/استادان راهنما و یا همکاران فعالیت علمی از مفاد آن مطلع نباشند.
- ۳۶. نپذیرفتن مسئولیت محتوای مقاله (صحت مطالب مندرج در مقاله) توسط نویسندگان آن
- ۳۷. عدم پذیرش مسئولیت گروه پژوهشی و صحت کل پژوهش توسط نویسنده مسئول

۳۸. عدم سپاسگزاری از افراد حقیقی و حقوقی مشارکت‌کننده در پژوهش، در بخش سپاسگزاری که نویسنده یا نویسندگان بر اساس مستندات ملزم به ذکر نام آن‌ها بوده‌اند.

۳۹. انتساب غیرواقعی پژوهش به مؤسسه‌ای که نقشی در اصل پژوهش مربوطه یا در فعالیت حرفه‌ای فرد نویسنده نداشته است.

۴۰. رعایت نکردن ترتیب درج اسامی در مقالات مستخرج از پایان‌نامه به ترتیب اسم دانشجو، استاد/استادان راهنما و استاد/استادان مشاور

تبصره: ترتیب درج اسامی نویسندگان، متناسب با میزان همکاری آنها خواهد بود و در مقالاتی که استاد مشاور، نقش کلیدی داشته است، درج نام وی الزامی است و در صورت عدم همکاری، مبنا نظر استاد راهنما خواهد بود. درج نام تمامی اساتید راهنما، الزامی است. درج اسامی خارج از تیم راهنمایی و مشاور، مجاز نبوده و منجر به خروج مقاله از شمول مزایای مقالات مستخرج از پایان‌نامه خواهد شد.

۴۱. پاسخگو نبودن استاد راهنما درباره محتوای پایان‌نامه (درستی/نادرستی) به‌عنوان شخص مسئول

۴۲. اضافه کردن نام افراد در مقاله برای ارتقای اعتبار مقاله بدون اطلاع آن‌ها

۴۳. دادن اطلاعات پایان‌نامه دانشجویی در حال دفاع یا فارغ‌التحصیل توسط استاد/استادان راهنما یا مشاور به دیگران و چاپ آن در قالب مقاله حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا انتشار آن به‌صورت پایان‌نامه افراد دیگر

۴۴. مصادره یا سوءاستفاده از ایده‌ها یا اطلاعات یک اثر تحت داوری توسط سردبیران و داوران این آثار که برای مجلات کنفرانس‌ها و... ارسال شده است.

۴۵. انتشار نتایج طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها توسط دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی در قالب کتاب، مقاله و... بدون هماهنگی و اخذ مجوز از معاونت پژوهشی دانشگاه به‌عنوان مالک حقوق مادی و معنوی این دست پژوهش‌ها

۴۶. چاپ مقالات با استفاده از پایان‌نامه دانشجویی توسط استاد راهنما یا مشاور بدون درج نام دانشجو و یا همکار پایان‌نامه و رساله

۴۷. استفاده‌های غیرقانونی از مواد، محتواها، نشان‌های تجاری، رموز تجاری یا اموال فکری تحت پوشش قانون کپی‌رایت

۴۸. استفاده از نام، عنوان و آرم مؤسسات و سازمان‌ها بر روی کتاب، مقاله و... بدون کسب مجوز

۴۹. ترجمه متون علمی و ادبی بدون اخذ مجوز از نویسنده/ناشر اصلی اثر

ط) انتشار مجدد

۵۰. چاپ مجدد یک کتاب، مقاله و آثار ادبی و علمی یا بخش‌هایی از آن‌ها که قبلاً در یک نشریه چاپی یا الکترونیکی به چاپ رسیده باشد.

- چنانچه نویسنده مقاله‌ای که در یک نشریه در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرد به هر دلیلی آن مقاله را برای نشریه دیگری ارسال نماید، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله به صورت کتبی به نشریه اول اعلام نماید. این کار حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه اول امکان‌پذیر است.

- چنانچه نتایج یک پژوهش به صورت خلاصه در مجموعه مقالات یک کنفرانس علمی به چاپ رسیده باشد، ارسال آن، جهت بررسی و چاپ به صورت کامل در یک نشریه، بلامانع است.

ی) همپوشانی انتشارات

۵۱. پژوهشگر داده‌های مقاله پیشین خود را با اندکی تغییر در متن، در مقاله‌ای با عنوان جدید به چاپ رساند.

۵۲. چاپ کامل مقاله یا مقاله با شباهت بالا در یک مجله دیگر

- انتشار مجدد مقاله‌ای که در یک زبان چاپ شده است، به زبان دیگر توسط نویسنده/گان اصلی، مجاز نمی‌باشد.

- تکرار قسمت‌هایی از بخش «مواد و روش‌ها» در مقالات بعدی همان نویسندگان/نویسندگان در صورت ضرورت بلامانع است، اما در هر حال ذکر مرجع لازم است.

ک) خرید و فروش آثار پژوهشی

۵۳. خرید و فروش آثار پژوهشی (مقالات، پایان‌نامه و...) به نحوی که خریدار، تحقیق را به نام خود به عنوان پژوهشگر یا پدیدآورنده و صاحب اثر استفاده کند.

۵۴. ضبط، خرید، فروش و سوءاستفاده از سخنرانی‌های افراد بدون اجازه

ل) جعل هویت

۵۵. ارائه اشتباه هویت خود یا هویت افراد دیگر در بافت علمی/دانشگاهی

۵۶. انتشار آثاری با اسامی جعلی یا با اسامی افراد دیگر بدون اجازه آن‌ها

۵۷. جعل امضا و تهیه گواهی پذیرش جعلی جهت اخذ امتیازات مربوطه

م) سایر موارد در حوزه سوء رفتارها یا تخلفات پژوهشی

۵۸. تشویق دانشجویان بدون در نظر گرفتن حقوق معنوی پدیدآورندگان، به ارسال مقالات مستخرج از پایان‌نامه که استاد راهنمای دیگری آن‌ها را راهنمایی کرده است.

۵۹. تشویق دانشجویان به ارسال همزمان یک مقاله به چند مجله و ادعای عدم تخلف در این زمینه.

۶۰. ارائه بخشی از طرح‌های پژوهشی انجام شده قبلی به عنوان پایان‌نامه یا رساله دانشجویی.

۶۱. اصرار به دانشجویی برای چاپ مقاله در ترم‌های آتی و همزمان با نگارش پایان‌نامه تحت راهنمایی استاد دیگری، که ممکن است منجر به تأخیر در نگارش پایان‌نامه شود.

۶۲. الزام و اجبار دانشجویان تحصیلات تکمیلی به نگارش و ارسال مقاله یا عقد قراردادهای پژوهشی در تمامی کلاس‌های درسی توسط استاد درس به عنوان تحقیق یا فعالیت کلاسی، تخلف پژوهشی محسوب می‌شود.

۶۳. درخواست نگارش مقاله مستخرج از پایان‌نامه یک دانشجوی تحصیلات تکمیلی توسط دانشجوی دیگر.

۶۴. دریافت انواع ضمانت‌ها توسط استاد از دانشجویان جهت انتشار مقاله.

۶۵. عدم رعایت حقوق معنوی در استفاده از نرم‌افزار یا برنامه‌ای که پژوهشگر دیگری آن را توسعه و اصلاح کرده است.

۶۶. انتشار مقاله از رساله یا پایان‌نامه، پس از فارغ التحصیلی دانشجوی بدون ذکر نام وی یا دیگر همکاران هدایت پایان‌نامه یا رساله

۶۷. استفاده از دانشجوی تحصیلات تکمیلی که استاد راهنمای وی تعیین شده، (قبل یا بعد از تایید طرح‌نامه) توسط سایر اعضای هیئت علمی مجاز نمی‌باشد، مگر با دریافت موافقت استاد راهنما مبنی بر بلامانع بودن همکاری و عدم خدشه بر فرایند انجام رساله یا پایان‌نامه توسط دانشجویی.

۶۷. افزودن نام مترجم، به عنوان نویسنده در مقاله، مجاز نمی‌باشد.

۶۹. کسر نمره از پایان‌نامه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، تحت عنوان الزام انتشار مقاله، تخلف محسوب می‌شود.

تبصره: مقالات مستخرج از رساله مورد اشاره در آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تحت عنوان کفایت دستاوردهای علمی رساله، شرط لازم جهت برگزاری جلسه دفاع می‌باشد.

۷۰. درج اسامی خارج از تیم راهنمایی و مشاور در مقالات مستخرج از پایان‌نامه یا رساله دانشجویان تحصیلات تکمیلی مجاز نبوده و منجر به خروج مقاله از شمول مزایای مقالات مستخرج از پارسا خواهد شد.

ماده ۱۲. مجازات تخلف پژوهشی

عدم اطلاع از بد اخلاقی پژوهشی و یا تخلف، نافی مسئولیت پدیدآورندگان و پژوهشگران نخواهد بود و لذا برخورد با متخلفین پژوهشی بر اساس رای هیئت‌های انتظامی اعضای هیئت علمی، هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیته‌های انضباطی دانشجویان و یا دادرسی و دادگاه ویژه روحانیت و مطابق با مفاد مندرج در قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی و آیین نامه اجرایی آن می باشد.

این شیوه‌نامه در ۱۲ ماده در جلسه ۴۳۷ شورای پژوهش دانشگاه به تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۴ و جلسه مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۵ هیئت رئیسه دانشگاه مورد تصویب قرار گرفت.